

Skilnad i arvsrätten för sambor respektive makar

Dagens familjekonstellationer skiljer sig väsentligt från hur familjen såg ut för bara hundra år sedan. Vår tids familjereformer består i allt större omfattning av "ombildade familjer". Samboförhållanden är vanligt förekommande och inte sällan finns i äktenskap särkullbarn, d.v.s. barn från tidigare relationer. Att det förekommer skillnader i arvsrättsligt hänseende mellan gemensamma barn respektive särkullbarn är kanske ingen nyhet. Att det därutöver föreligger en skillnad mellan gemensamma barn till gifta makar och gemensamma barn till sambor är det dock inte lika många som känner till. Vilken "familj" är det lagen skyddar och spelar det någon roll i arvsrättsligt hänseende om man är sambo eller gift?

Arvsrätt i samboförhållanden

Samborelationer är vanligt förekommande i vår tid. Uppskattningsvis finns mer än 1 miljon samboförhållanden i Sverige. Detta motsvarar ca en tredjedel av alla par som lever tillsammans. Det är inte alls ovanligt att samboförhållanden upphör till följd av att den ena sambon avlider.

Många sambor med gemensamma barn lever felaktigt med föreställningen att de har samma ekonomiska skydd vid den enes död som det skydd som tillkommer gifta makar med endast gemensamma barn. Med tanke på att det finns en "sambolag" är det inte förvånande att gemene man ofta lever i villfarelsen att efterlevande sambo har ett lika gott ekonomiskt skydd som efterlevande make/maka. Så är dock inte fallet. Enligt svensk rätt föreligger ingen arvsrätt för sambor.

Den dagen den ena sambon avlider sker (om samboavtal ej

träffats genom vilken sambolagens bodelningsregler avtalats bort) en bodelning av samboegendomen. Med samboegendom avses endast bostad och bohag som införskaffats för gemensam användning. För det fall samborna har gemensamma barn, eller barn från tidigare relation, har barnen rätt att få ut hela sitt arv direkt efter den först avlidne föräldern. Sambon ärver alltså ingenting.

För att tillförsäkra efterlevande sambon arv kan testamente upprättas.

Många sambor kontaktar oss på INTER i syfte att åstadkomma ekonomiskt skydd genom testamente till förmån för den efterlevande sambon. Det är fullt möjligt att upprätta ett inbördes testamente men man bör känna till att det finns begränsningar i testamentsrätten. Begränsningen beror på att bröstarvingar till sambor alltid har rätt att utfå laglotten direkt, oavsett vad det står i testamentet. Laglotten motsvarar hälften av arvslotten (den avlidnes kvarlåtenskap). Resultatet av denna ordning blir att sambor *utan* barn kan tillförsäkra varandra ett fullgott ekonomiskt skydd genom testamente medan sambor *med* gemensamma barn, eller barn från tidigare relationer, inte kan åstadkomma samma skydd.

Arvsrätt mellan makar

Genom 1987 års reform av ärvdabalken gavs efterlevande make/maka rätt till arv framför gemensamma barn. Gemensamma barn till gifta föräldrar får alltså vänta på sitt arv tills båda föräldrarna har gått bort.

Tidigare hade även gemensamma barn till gifta föräldrar rätt att vid den först avlidne förälderns bortgång få ut sin laglott. Syftet med ändringen var att tillförsäkra den efterlevande maken/makan ett skydd mot att det gemensamma hemmet splittrades. Särkullbarnens rätt att få ut sitt arv direkt kvarstod dock och kvarstår än idag.

Det som är enormt viktigt att uppmärksamma sambor, utan

gemensamma barn men med särkullbarn, på är att de *inte* genom att ingå äktenskap kan tillförsäkra den efterlevande arvsrätt. Trots att parter, som har barn från tidigare förhållande, ingår äktenskap har deras barn från tidigare relationer rätt att få ut hela sitt arv vid föräldrarnas bortgång. Att parter utan gemensamma barn ingår äktenskap innebär alltså *inte* att efterlevande make/maka skyddas. Testamente måste ändå upprättas för att tillförsäkra efterlevande maka/make arvsrätt, dock med förbehåll för att bröstarvinge alltid har rätt till laglott.

Om sambor, med endast gemensamma barn, ingår äktenskap kommer de dock att kunna tillförsäkra varandra rätt till *hela* kvarlåtenskapen. De gemensamma barnen till makar ärver ju först när båda makarna har gått bort. Allt enligt lag.

Sammanfattning

Det finns flera argument för och emot en arvsrätt för sambor. Med tanke på att normerna för vad "en familj" är har ändrats kan man ifrågasätta om dagens svenska system inte blivit föråldrat. Huruvida det är rimligt att efterlevande sambo tillförsäkras ett sämre arvsrättsligt skydd än efterlevande make/maka (även när det endast förekommer gemensamma barn) kan diskuteras

Genom denna artikel har vi önskat belysa skillnaderna i arvsrättsligt hänseende för gifta makar respektive sambor. Sammanfattningsvis ärver alltså gemensamma barn till gifta par först vid *båda* föräldrarnas frånfälle. Barn till sambor ärver den först avlidne föräldern *direkt*. Barn från tidigare relationer, *särkullbarn*, ärver sina föräldrar omgående trots att föräldrarna är gifta.

Det är alltid bra att i god tid kontakta en advokat för att diskutera konsekvenserna av dödsfall i familjen för att därefter kunna utforma avtal som gör att man så långt möjligt får det skydd man önskar vid den först avlidnes frånfälle.